

ВИХОВАННЯ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЗАСАДАХ ДІТЕЙ-СИРІТ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

10. Верба В.А., Загородніх О.А. Проектний аналіз: підручник. Київський національний економічний університет. – К.: – 2000. – 324 с.
11. Верещак В.С., Бень Г.Г. Эколого-экономическое обоснование инвестиционных проектов: Монография. – Гос. металлургическая академия Украины. – Днепр. – 1998. – 123 с.
12. Гохберг Ю. Проблемы развития внешне-экономических связей та залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект// Економіка України. – 2000. – №5. – С. 93.
13. Зайчук Г.М. Підготовка маркетологів для управління розвитку туризму в регіоні// Молодь і ринок. – 2009. – №1(48). – С. 141 – 145.
14. Зайчук Г.М. Професійні якості конкурентоспроможного фахівця сфери туризму//Молодь і ринок. – 2009. – №2(49). – С. 154 – 156.
15. Зайчук Г.М. Елементи структури професійної культури майбутнього маркетолога//Молодь і ринок. – 2009. – №4 (51). – С. 143 – 145.
16. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу: навчальний посібник. – К.: ЦУЛ. – 2004. – 272 с.
17. Устименко Л.М., Афанасьєв І.Ю. Історія туризму: навчальний посібник. – К.: Альтерпрес. – 2005. – 320 с.
18. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні: навчальний посібник. – К.: – 2002.

Стаття надійшла до редакції 24.11.2009.

УДК 37.261.5

Леся Грицик, вихователь Дитячого будинку “Оранта”,
Львівська обл., м. Дрогобич

ВИХОВАННЯ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЗАСАДАХ ДІТЕЙ-СИРІТ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

У статті розглядаються актуальні питання виховання, моралі, етикету, спілкування дітей із вихователями, що сприятиме формуванню у дітей позбавлених батьківської опіки високих моралей у християнському духовному суспільстві.

Ключові слова: виховання, молодь, батьківська опіка, вихователь, навчання, розвиток, спілкування, мораль, етикет.

В статье рассматриваются актуальные вопросы воспитания, морали, этикета, общения детей, с воспитателями, что будет способствовать формированию у детей лишенных родительской опеки высоких моралей в христианском духовном обществе.

Ключевые слова: воспитание, молодежь, родительская опека, воспитатель, учеба, развитие, общение, мораль, этикет.

In the article the actual questions of education, moral, etiquette, intercourse of children, are examined with educators, that will promote forming for children deprived of paternal guardianship of high morals in christian spiritual society.

Keywords: education, young people, paternal guardianship, educator, studies, development, intercourse, moral, etiquette.

Постановка проблеми. Виховання – це процес впливу вихователя на вихованця з метою формування в нього совісті, честі, людяності, правдивості та інших рис характеру, які визначатимуть особистість вихованця як майбутнього свідомого громадянина незалежної України. Навчання – це спільна планомірна діяльність вихователів та вихованців, за якої вихованці здобувають знання, уміння, навички, з’являється світогляд, поглиблюються пізнавальні та творчі сили.

Формуючи особистість, вихователь повинен пам’ятати і про вікові особистості вихованця. Розвиток особистості дітей-сиріт, позбавлених

батьківського піклування – це непростий динамічний процес, який здійснюється у часі і просторі й передбачає: формування високих інтелектуальних сил, моралі на засадах позитивних загальнолюдських якостей, підготовку до творчої праці в суспільстві та виконання функцій громадянина незалежної держави.

“Людина – народжується на світ не для того, щоб зникнути безвісною пилінкою. Людина народжується, щоб лишити по собі слід вічний”. В.О. Сухомлинський [9].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми виховання молоді присвячено значну кількість навчально методичної літератури

ВИХОВАННЯ НА ХРИСТИЯНСЬКИХ ЗАСАДАХ ДІТЕЙ-СИРИТ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

вітчизняних авторів О. Вишневський – Теоретичні основи сучасної української педагогіки [2], М. Вачевський – Економічне виховання як основа формування готовності учнівської молоді до самостійної трудової діяльності [1], М. Євтух, Т. Черкашина – Культура взаємин. Самопізнання [13], О. Огірко – Християнська етика [7], Н. Примаченко – Маркетингова культура у підприємстві [1], Е. Помиткін – Духовний розвиток учнів у системі шкільної освіти [8], Н. Косарева – Моделювання виховної діяльності в системі професійної підготовки студентів [4], О. Шпак, І. Трухін – Психолого-технологічні основи шкільного виховання [11], А. Калашник – Християнська етика: Методичний посібник 1 – 11 класи та інші [12].

Основною функцією виховання є формування інтелектуальних, емоційних, дійових, здібностей вихованців високих моральних цінностей в християнському духовному суспільстві, та потребу духовного відродження України, виховання у процесі шкільного навчання покликано забезпечити наповнення всіх ланок навчально-виховного процесу змістом, який би допомагав педагогам виховувати у школярів сильні характери, формувати сумління і громадянські чесноти: працьовитість, самопожертву, пошану до старших – і спонукав би школярів у єдності з Богом вирости корисними своєму народові.

У діяльності талановитих педагогів, зокрема, К.Д. Ушинський писав: “Вплив моральний становить основне завдання виховання”.

Існували виражені позиції вчителя, закладена теоретична і практична основа парадигми освіти, виявлені основні характеристики гуманістичної особистості. До них відносяться творче мислення, діалогове спілкування, “перевтілення здібності”, позитивні етичні якості, високі ціннісні установки (патріотизм, громадянство, християнство, віра в Бога, любов до дітей).

Любов до дітей є відмінною рисою вихователя, будучи його живою силою, що одухотворює все, що відбувається та перетворює дитячий будинок у добру сім’ю. Якщо вихователь просякнутий християнським духом, істинною любов’ю, самовідданістю, безкорисливістю, вірою, терпеливістю, поблажливістю, його виховання, праця буде сильною та плідною. Наслідками такої любові стануть взаємна любов, прихильність, довіра, вільна без насильства слухняність вихованців.

Мета статті. Розкрити суть виховання дітей, які позбавлені батьківської опіки, прищепити їм аспекти моралі, етикету, добра та високих християнських засад доброзичливості до оточуючих.

Виклад основного матеріалу. Моральна вихованість високо цінувалася людством. Те, що відбувається в сучасному суспільстві примушує нас розмірковувати про майбутнє України.

В Україні катастрофічно збільшується кількість дітей, які за певних обставин лишаються поза сімейним вихованням, позбавляються батьківської опіки. Причин тому є безліч, і не обов’язково – це смерть батька чи матері. Серед дітей, які перебувають на обліку в органах опіки і піклування, лише десяту частину становлять біологічні сироти, решта – це діти, які стають сиротами при живих батьках, так звані соціальні сироти. Загострюються кризові явища в сім’ях, особливо неповних, багатодітних, малозабезпечених, в таких сім’ях дорослі часто конфліктують з дітьми. Такі діти стають важковиховуваними. До виникнення важковихованості, правопорушень вихованців призводять складні умови життя, несприятливі умови сімейного виховання, а саме: батьки зловживають спиртним, вживають наркотики, ведуть аморальний спосіб життя; постійні конфліктні ситуації у взаєминах між батьками, батьками й дітьми; утриманські настрої членів сім’ї, споживацтво; турбота про матеріальне благополуччя сім’ї на шкоду духовному, моральному всіх членів сім’ї і насамперед дітей; сім’ї із зниженим морально-культурним та освітнім рівнем батьків та ін. [3].

В Україні система державної опіки над дітьми-сиротами та дітьми, які залишилися без батьківського піклування, структурована таким чином, щоб дитина від народження до повноліття була доглянута державними установами, завданням яких є утримання, виховання, надання професійних навичок.

“Будь-яка програма виховання, будь-яка методика виховання якою б гарною вона не була, – пише К.Д. Ушинський, – якщо вона не перейшла в переконання вихователя, залишається мертвою буквою, що не має ніякої сили в дійсності”.

“Ми вчителі, маємо розвивати, поглиблювати у своїх колективах нашу педагогічну етику, утверджувати гуманне начало у вихованні як найважливішу рису педагогічної культури кожного вчителя. Це була галузь нашої педагогічної праці, галузь, майже недосліджена і в багатьох школах забута, хоча про чутливість, гуманність, піклування загальних розмов немало” [8].

“Суть виховання, – писав В. Сухомлинський, – я вбачаю в тому, щоб кожний вихованець, виробляючи свої переконання, загартовував свою волю і силу духу, виявляв себе в активному прагненні до добра, в рішучості досягти ідеалу

ВИХОВАННЯ НА ХРИСТИЯНСЬКИХ ЗАСАДАХ ДІТЕЙ-СИРІТ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

добра щоб то не було. Переконавання не можна виробити без боротьби із злом” [9].

“Немає такої книжки і такої науки, – пише К. Ушинський, – яка не зачіпала б хоч якоюсь мірою серця дитини, а від цих маленьких зачіпань утворюються рисочки, а з цих рисочок утворюються асоціації, а з цих асоціацій іноді складаються потім такі джерела схильностей і пристрастей, які вже неспроможна перебороти й доросла людина” [11].

Гуманність виховання на християнських засадах – це шлях формування духовності вихованців до літератури, мистецтва, музики, етики, естетики.

Висновок. Отже, вихователь в дитячих будинках має любити дітей такими, якими вони є. Належить однаково любити пустунів, слухняних, розумних, лінивих, старанних. Вихователь має бути добрим любити дітей не дозволить грубо з ними поводитись, притискати їхнє самолюбство та гідність, разом з тим радіти досягненнями кожного. Разом з тим розуміти їх, приймати їхнє піклування і спроби як серйозні та рахуватися з ними, проявляти не поблажливості, а повагу.

У вихователя має бути притаманне все найкраще, що подобається в людях.

Відзначимо також, що дуже часто в різних етичних вченнях етичні норми розглядаються в нормативно-юридичному аспекті – як певні зобов’язуючі взірці й моделі людської і міжлюдської поведінки. Є різні підходи до питання про виникнення цих норм – або вони виникли в суспільстві і еволюційно набули теперішнього вигляду (марксизм), або постійно переживаються людиною як закон (обов’язок) совісті. Христос пропонує морально-релігійний підхід до етичних норм – як даних Богом у любові, що на них людина відповідає позитивним вільним рішенням. При такому підході етична норма перестає бути чимось із-зовні нав’язаним, а діє як реалізація свободи людини, як її внутрішнє переконання. Цим християнська етика принципово відрізняється від інших етичних систем.

Великі і славні люди завжди вірили в Бога. Т. Шевченко, Л. Українка, І. Франко, О. Пчілка, В. Барка, В. Щурат були глибоко віруючими, постійно читали Біблію, роздумували над нею, і брали з неї натхнення для своєї творчості. Славні науковці, вчені світу мали глибоку віру в Бога. Німецький астроном Й. Кеплер завжди славив безконечну мудрість Божу. Великий англійський астроном, математик і фізик І. Ньютон з пошаною здіймав капелюха, скільки разів вимовляв чи почув ім’я “БОГ”. Славні фізики О. Вольта і А. Ампер відзначалися щирою

релігійністю. Винахідник електричної лампи Т. Едісон, славні математики К. Гаус та А. Коші, бактеріолог Л. Пастер, фізики Б. Паскаль, Е. Енштейн та інші вірили в Бога і дотримувались ужитті Його Заповідей. Відомий хімік Д. Менделєєв, славні лікарі І. Мечніков, М. Пирогов були глибоко віруючими. Великий український фізик І. Пулюй свою щиро віру в Бога виявив у тому, що щиро вбав про духовне відродження українського народу, перекладаючи Біблію на українську мову і друкуючи українські молитовники. Славний український педагог і психолог Г. Ващенко всі свої твори писав у глибокорелігійному дусі, прищеплюючи молоді любов до Бога, Батьківщини і народу.

1. Вачевський М.В., Примаченко Н.М., Баб’як М.М. *Маркетингова культура у підприємстві* // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 128 с.

2. Вишневецький О. *Теоретичні основи сучасної педагогіки*. // Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Вид. друге, доопрацьоване і доповнене. Дрогобич: “Коло”, 2006. – 608 с.

3. Зайцева З.Г. *Школа та важковиховувані підлітки* // Книга для вчителя. – К.: Рад. школа 1991. – С. 5.

4. *Моделювання виховної діяльності в системі професійної підготовки студентів: Теорія, практика програми / За заг. Ред. А.Й. Капської; Н.І. Косарева.* – К.: ІЗМН, 1998. – 192 с.

5. Новак О.І., Вачевський М.В., Тищенко М.П. *Економічне виховання як основа формування готовності учнівської молоді до самостійної трудової діяльності: науково-методичний посібник.* – Київ, Інститут педагогіки АПН України, 1997. – 110 с.

6. Огірко Олег *Християнська етика: навчальний посібник: восьмий клас.* – Львів: Свічадо, – 2007. – 104 с.

7. Помиткін Е.О. *Духовний розвиток учнів у системі шкільної освіти: науково-методичний посібник.* – К.: ІЗМН, 1996. – 164 с.

8. Сухомлинський В.О. *Вибрані твори. В 5-ти т. Т.1.* К., “Рад. школа”, 1976. – С. 16.

9. Сухомлинський В.О. *Вибрані твори. В 5-ти т. Т.2.* К., “Рад. школа”, 1976. – 233 с.

10. Трухт Ігор, Шпак Олександр *Психолого-технологічні основи шкільного виховання: навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ.* – Дрогобич: “Вимір”, 2003. – 406 с.

11. Ушинський К.Д. *Собрание сочинений.* – Т. 2. – М., 1985. – С. 134.

12. *Християнська етика: методичний посібник 1 – 11 класи. Вид. друге, доопрацьоване.* Львів: Монастир Свято-Іванівська Лавра Видавничий відділ “Свічадо”, 2007. – 159 с.

13. Свѣтх М.Б., Черкашина Т.В. *Культура взаємин. Частина 1. Самопізнання: підручник.* – Горлівка: видавництво ГДПІМ, 2008. – 228 с.

Стаття надійшла до редакції 10.01.2010